

Laguny pro pestřenky

Nemusíte mít na zahradě nutně jezírko, abyste přilákali vodní živočichy. Celá řada organismů se vyvinula tak, aby žila v maličkých vodních kapsách, které se tvoří v mělkých úžlabích mezi větvemi starých stromů nebo v dírách po ulomené větvi.

V jakékoli štěrbině, kam se dostane voda, se začíná formovat **miniaturní svět**. Dovnitř padají listy a daří se tam bakteriím, houby začínají pomalý proces rozkladu dřeva. Komáři kladou vajíčka do vody a jejich larvy z ní filtrují bakterie a řasy. Brouci, želvušky, žížaly, chvostoscoci, pisivky, rybenky a škvoři tu nacházejí domov a potravu.

Určité druhy vzácného hmyzu potřebují právě takové vlhké díry v trouchnivějícím dřevě. Jedná se o některé druhy pestřenek, kterým se lidově říká také „vosičky“.

Larvy pestřenek jsou beznohá stvoření, která používají svůj dlouhý zadeček **jako šnorchl**. Žijí v kalné vodě tak hluboko, aby je nemohli spatřit a ulovit ptáci. Vysunují zadeček, aby se nadechly.

Vodní larva pestřenky se šnorchlem

kukla pestřenky na suchu

Při záchraně vzácného druhu pestřenky vymyslela vědkyně Ellie Rotheray postup, jak si vyrobit takovou „pestřenkovou lagunu“ na zahradě. Potřebujete pouze **nepropustnou nádobu**, trochu posečené **trávy nebo piliny**, spadané listí a pár větviček.

Větvičky zastrčíte do nádoby tak, aby vyčnívaly nad vodu a aby po nich mohly vyvinuté larvy vylézt ven. Kdybyste chtěli larvy pozorovat a nenechat je ztratit se v trávě, umístěte lagunu na podložku s pilinami nebo suchými listy. Když budete mít štěstí, najdete tam po čase hnědé soudkovité útvary – kukly pestřenek. Mohou se vám z nich vylíhnout běžné pestřenky černonosé, kterým se v Británii přezdívá „fotbalisti“, kvůli pruhovaným dresům.

Zdroje:

D. Goulson (2020): Divočina v zahradě. Nakladatelství Kazda

<https://www.thebuzzclub.uk/hoverfly-lagoons>

Můry – konec přástevníků v Čechách?

Kdy a kde jste naposledy potkali přástevníka medvědího? Já ho pravidelně vídám, tedy spíš jeho chlupatou housenku, na prázdninových vandrech po slovenských horách. Myslela jsem, že potřebuje asi rozlehlé pláň **s borůvčím nebo vřesem**. Ale pohled do atlasu mi odhalil, že se housenky mohou živit klidně také **listy jetele, kopřiv, malin, pampelišek, nebo pámelníku**. Tak proč nelétají tady kolem školy?

Záznamy o početnosti na úrovni České republiky mi nejsou známy, ale v Británii se jeho počty od roku 1968 **snížily o 92%**! U jiné dříve běžné můry, kropenatce rybízového poklesly počty o 99 %. Přitom rybíz roste skoro na každé zahradě.

Jak je to u nás? Ubývání běžných můr je doložené v Británii, ale potvrzuje ho také odborník z české Společnosti na ochranu motýlů Petr Heřman. Věnuje se popularizaci a pravidelně pořádá Můří noci se svícením a ukázkou těchto rozmanitých stvoření.

Ubývání mnoha druhů můr je samozřejmě samo o sobě tragédií, ale má dopad i na další život v přírodě. Můry jsou opylovači rostlin (např. ostružiníku nebo hrášku) a potravou pro netopýry, noční ptáky jako jsou sovy a lelkové, malé savce a také ptáky lovcí ve dne, které na ně náhodou narazí. Jejich housenky jsou životně důležité pro mláďata ptáků, neboť poskytují bílkoviny, bez nichž by se mláďata neopeřila. Housenky můr jsou **hlavní potravou kukaček** a jejich úbytek je nejpravděpodobnější příčinou poklesu početnosti tohoto ptáka.

Můry ubývají z kombinace různých příčin, mezi něž patří světelný smog a používání pesticidů.

Jak jim tedy pomoci? Nepoužívat pesticidy je skvělý začátek. Na zahradě můžete pěstovat rostliny jako komule, šanta, nebo kozlík a přidat v noci vonící květiny: pupalka dvouletá, večernice vonná, jasmín, zimolez. Pro housenky jsou úžasné **živé ploty** např. z hloh a trnka, javor babyka, růže, ptačí zob, habr, téměř jakýkoli původní strom nebo keř. Odkvetlé nadzemní části bylin odstraňujte až na jaře, abyste housenkám umožnili přezimování.

Zdroje:

D. Goulson (2020): Divočina v zahradě. Nakladatelství Kazda

<https://wave.rozhlas.cz/mury-jsou-pro-prirodu-i-cloveka-dulezite-upozornuji-vedci-v-noci-totiz-8202288>

<http://jpsp.birds.cz/vysledky.php?taxon=311>

Včely samotářky a čmeláci – co potřebují?

Už jste to slyšeli, jak ubývá těch včel a co nám kvůli tomu všechno hrozí? Není pravý čas začít včelařit? Nebo si aspoň koupit hmyzí domek na podporu včel samotářek?

Problémy, kterým opylovači čelí v moderním světě, není možné vyřešit tím, že budeme stále více lidí podněcovat k chovu včel medonosných. Představte si, že vlastníte rezervaci v Africe a všimnete si, že vaše lví smečka hladoví, protože jim tam zbývá už jen několik antilop. Vyvodili byste z toho, že řešením bude vypuštění dalších lvů? Podpořit včely můžeme hlavně nabídkou kvetoucích rostlin, které kromě včel medonosných pomůžou dalším zhruba 4000 opylovačů, kteří v Evropě žijí.

Zkuste pěstovat **výběr rostlin**, které poslouží různým druhům hmyzu.

Náprstníky a orlíčky mají hluboké květy uzpůsobené dlouhým **sosákům čmeláků**, jako je čmelák zahradní. **Levandule** a šanta jsou perfektní pro čmeláky s kratším sosákem, zatímco brutnák lékařský a tymián jsou skvělé pro včely. Ploché okolíky **divoké mrkve** nebo bolševníku jsou výborné pro některé menší druhy včel samotářek, brouků a pestřenek. Zimolez, komule, nebo floxy budou vyhovovat mūrám a motýlům. Některé rostliny jako **dobromysl (oregáno)** jsou přitažlivé pro všechny.

Snažte se o zahradu, kde rostliny rozkvétají postupně po celý rok – od plicníku a vrb jívy brzy na jaře až po astry, břečťan a rozchodníky kvetoucí na podzim.

Zdroj: D. Goulson (2020): Divočina v zahradě. Nakladatelství Kazda

Orlíček

dobromysl (oregáno)

Hmyzí domky

Samotářské včely jménem zednice rezavé je snadné nalákat do člověkem připravených hmyzích hotelů. Stačí připravit díry kolem osmi milimetrů v průměru. Menší dutiny přilákají například štíhlé jízlivky (které plní svá hnízda zásobami housenek), nebo i menší kutilky (hnízda zásobují malými muškami nebo pavouky). Můžete vyvrtat díry prakticky do čehokoli, včetně aranžovací hmoty nebo tvárnic.

Včelky využijí hloubku 20 centimetrů, kam dosáhne vrták. Do hlubokého tunelu se vejde až 15 snůšek zednic. Ústí tunelu uzavřou zátkou ze ztvrdlého bahna. Nejblíže ke vchodu se vyvíjejí mladí samečkové, zednice totiž dokážou kontrolovat pohlaví kladených vajíček. Samečkové se líhnou o několik dní dříve a hlídají pak u vchodu a číhají na mladé samičky.

Poloha u vchodu může být nebezpečná, pokud se např. strakapoudi rozhodnou použít váš hmyzí domek jako krabičku bonboniéry. Můžete tomu zkusit zabránit **králičím pletivem**.

